

Villa Zonnewende is in 1922 gebouwd naar een ontwerp van architect K.P.C. (Karel) de Bazel (1869-1923).

Hij ontwierp het pand in opdracht van de Tilburgse textielfabrikant Adolf van den Bergh, oprichter van AaBe textielfabriek.

Karel de Bazel was een tijdgenoot van architect Hendrik Berlage en hoewel Berlage meer bekendheid geniet, kan De Bazel zeker op gelijkwaardig niveau gesteld worden.

Zonnewende vóór de uitbreiding aan de noordzijde. Links op de foto het ketelhuis. Ten behoeve van de uitbreiding is het ketelhuis gesloopt.

Beide architecten streefden rationalistische architectuur na; d.w.z. functioneel, eerlijk en gebruik makend van ter beschikking staande materialen.

De Bazel en Berlage kunnen als voorlopers worden beschouwd van modernere architectuurstromingen als Amsterdamse School en De Stijl.

Begonnen als leerjongen bij een timmerman, kwam Karel de Bazel via een aantal bouwkundige avondstudies terecht op het bureau van architect P.J.H. Cuypers (bekend van het Rijksmuseum en Centraal Station te Amsterdam) en was aanvankelijk werkzaam als bouwkundig tekenaar. Spoedig kreeg hij, op nog jonge leeftijd, verantwoordelijke functies binnen dit bureau.

Levensbeschouwelijk voelde De Bazel zich meer en meer aangetrokken tot de theosofie, een spirituele en mystieke beweging ontstaan in de 2^e helft van de 19^e eeuw, met aanhangers uit kritisch-intellectuele kringen.

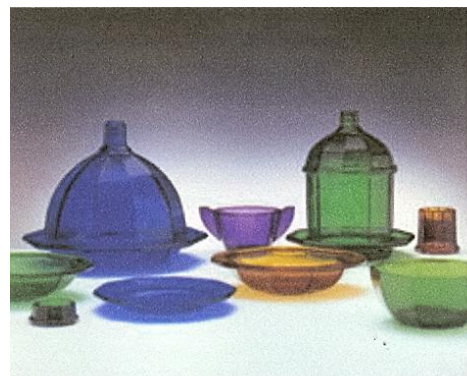
In zijn beginjaren heeft De Bazel zich vooral toegelegd op het uittekenen en gaandeweg ook het ontwerpen van meubels, interieurs, glas, mozaïek en grafiek. Deze activiteiten zijn in zijn latere carrière als architect altijd een belangrijke rol blijven spelen.

Hij ontwikkelde steeds meer een eigen stijl, mede geïnspireerd door de theosofie, met kenmerken welke ook in Zonnewende terug te vinden zijn.

Onder invloed van zijn levensbeschouwelijke opvattingen streefde De Bazel in zijn werk naar geometrie en harmonieuze verhoudingen, gebaseerd op wiskundige ontwerpsystemen. Hij liet zich inspireren door voornamelijk klassieke oosterse vormen. Wat De Bazel ontwierp op microniveau, (meubels, ornamenten, interieurs, glas grafiek) bracht hij meer en meer ook over op macroniveau (gebouwen).

Overeenkomst in vormtaal op macro-/ en microniveau

Karel de Bazel streefde in zijn werk naar een totaalconcept van interieur en exterieur. Hij zag het huis, maar ook ruimten binnen het huis, als een afspiegeling van de kosmos waarin alle onderdelen in harmonie met elkaar bestaan.

Na zijn vestiging als architect en meubelontwerper in Bussum (in 't Gooi) krijgt de Bazel een nieuwe cliëntenkring; telgen uit voornamelijk patriciërsfamilies, industriëlen en kunstenaars, die niet zozeer gegrepen waren door zijn werkwijze en filosofie, maar zijn architectuur zagen als een statussymbool. Vanaf deze tijd krijgt De Bazel de naam als ontwerper voor de elite.

In deze periode (vanaf 1906) bouwt hij veel landelijke villa's in een eigen versie van de Engelse landhuisstijl. Zonnewende is hiervan een goed voorbeeld. Uiterlijke kenmerken van deze stijl zijn symmetrisch opgezette plattegronden met hoog opgaande gevels en steile, meestal rieten, kappen en een torentje of lantaarntje als bekroning op de middenpartij.

Zonnewende uit de beginjaren, met rieten kap.
Het rijzige karakter wordt extra versterkt door het toen nog lege landschap.

Oorspronkelijk was villa Zonnewende ook voorzien van een rieten kap. Na de brand van 1937, waarbij de gehele kap afbrandde, is besloten de nieuwe kap te dekken met keramische lei pannen (nu nog aanwezig).

Naast de parkaanleg en het exterieur van het pand, is het interieur van met name de begane grond van villa Zonnewende opmerkelijk gaaf gebleven; ruimte-indeling, wandbetimmeringen, inbouwkasten, vloeren en plafonds zijn nog zo goed als oorspronkelijk. Of De Bazel daadwerkelijk zelf de hand heeft gehad in het ontwerp van de verschillende interieuronderdelen is de vraag. Het interieur is echter wel in zijn geest tot stand gekomen.

Karel de Bazel wordt, zoals eerder reeds is gememoreerd, vaak beschouwd als een ontwerper voor de elite. Zijn ontwerpen hebben geen volks uiterlijk en waren alleen toegankelijk voor een kleine elitegroep.

Geheel in de tijdgeest voerde ook De Bazel een beschavingsoffensief. Hij was ervan overtuigd dat de wijsheid en de schoonheid van het goddelijke (basis van de theosofie) zich via de elite, naar de lagere bevolkingsgroepen of anders geformuleerd van de ingewijden naar de (nog) niet ingewijden, zou verspreiden.